

КОМАХИ-ШКІДНИКИ БАГАТОРІЧНИХ БОБОВИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ХУСТЬСЬКОГО РАЙОНУ

Бляшинець В.І.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

Багаторічні бобові культури мають велике агротехнічне значення. Вони сприяють нагромадженню в ґрунті гумусу, який є джерелом поживних речовин для рослин і сприяє розвитку корисних ґрунтових мікроорганізмів. Багаторічні бобові трави збагачують ґрунт на азот і є добрими попередниками в сівозміні для багатьох сільськогосподарських культур. Резервом підвищення виробництва і якості сільськогосподарської продукції, сировини для тваринництва є захист рослин від шкідників. Вивчення видового складу, закономірностей динаміки чисельності шкідників сільськогосподарських культур, а саме найпоширеніших комах-шкідників багаторічних бобових трав, зокрема конюшини та люцерни, мають великий теоретичний і практичний інтерес.

Головною метою роботи було вивчення видового складу, закономірностей динаміки чисельності найголовніших видів комах-шкідників багаторічних бобових трав, і на основі цього розробки прийомів регуляції їх чисельності в умовах Хустського району. В результаті досліджень, проведених упродовж 2019-2021 років на багаторічних бобових травах Хустського району виявлено 31 вид комах-шкідників, які належать до 7 рядів: Рівнокрилі (*Homoptera*) – 6 видів, Прямокрилі (*Orthoptera*) – 2 види, Напівтвердокрилі (*Hemiptera*) – 4 види, Твердокрилі (*Coleoptera*) – 13 видів, Лускокрилі (*Lepidoptera*) – 3 види, Перетинчастокрилі (*Hymenoptera*) – 2 види, Двокрилі (*Diptera*) – 1 вид.

Найбільш шкодочинними видами за період наших досліджень на багаторічних бобових травах в умовах Хустського району були *Apion seniculus* Kirby., *Apion apricans* Hrbst., *Sitona crinitus* Hrbst. та *Sitona lineatus* L. До типових шкідників конюшини належать *Apion apricans* Hrbst., *Apion seniculus* Kirby. Шкідниками люцерни є *Apion filiroste* Kby., *Sitona longulus* Gyll. Чину найчастіше пошкоджує *Bruchus affinis* Froll. Серед виявлених нами видів, листки пошкоджують 23 види, стебла – 17 видів, квітки – 12 видів, насіння – 13 видів, кореневу систему – 3 види. Динаміка чисельності і шкодочинності фітофагів неоднакова як по роках спостережень, так і по окремих фазах розвитку багаторічних бобових трав, що залежить, головним чином, від погодних умов та рівня ефективності ентомофагів.

Наші спостереження показують, що на полях багаторічних бобових трав з належним агротехнічним рівнем кількість шкідників значно менша, ніж на занедбаних. Хімічний метод боротьби із шкідниками слід застосовувати обережно, і тільки у крайніх випадках масового розмноження, оскільки трави накопичують отрутохімікати і вони стають непридатними для кормовиробництва. Тому однією з наших рекомендацій господарствам району є дотримання агротехнічних заходів та приваблювання на поля комахоїдних птахів.